Dan
Ciachir

Cronica unei Canonizări

Pe 28 februarie 1950, pe când trăia Stalin, într-o epocă istorică numită pe bună dreptate a Terorii, Patriarhul Justinian și Sinodul Bisericii noastre, redus la numărul-limită de membri (12), hotărau în sesiunea de iarnă canonizarea primilor șapte români, în frunte aflându-se Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica, urmat de Sfinții Ierarhi și Mărturisitori Mitropoliții Ilie Iorest și Sava Brancovici, de Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș, Mitropolitul Banatului, de Cuvioșii Mărturisitori Visarion Sarai, Sofronie de la Cioara și de Mucenicul Oprea Miclăuș.

În luna octombrie 1955, într-un context prielnic și un răstimp de peste trei săptămâni, s-au desfășurat canonizările liturgice (sau solemne) a șase dintre sfinții menționați, canonizarea Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș fiind celebrată la Timișoara un an mai târziu, în zilele de 6–7 octombrie 1956, când se împlineau trei secole de la nașterea sa.

Concomitent cu primele canonizări de sfinți români, Biserica noastră prăznuia atât 70 de ani de autocefalie, cât și generalizarea cultului unor sfinți și sfinte cu moaște în țara noastră, tot în număr de șapte: Sfântul Dimitrie cel Nou Basarabov, Cuvioasa Parascheva, Sfânta Filofteia de la Argeș, Sfântul Grigorie Decapolitul, Sfântul Nicodim de la Tismana, Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava, cărora li se adăuga Sfântul Ioan Valahul, român după trup, spre deosebire de ceilalți sfinți și celelalte sfinte, dar cu moaște dincolo de granițele țării. Această hotărâre a Sinodului făcea posibilă și reluarea pelerinajelor la mânăstiri cu moaște de sfinți, îngrădită sau limitată de regimul comunist.

Inițial, cele trei mari evenimente bisericești fuseseră programate în luna august 1955, însă în ședința sinodală din 12 august același an s-a revenit asupra datei, unul dintre motive fiind acela ca participanții străini „să poată vizita instituțiile de învățământ bisericesc de toate gradele”. (În afară de cele două institute teologice și de seminariile teologice, existau la câteva mânăstiri din țară seminarii monahale.)

Aproape întreaga lună octombrie a anului 1955 a fost consacrată prăznuirii celor trei evenimente, la care au luat parte solii a trei Biserici Ortodoxe

naționale (Bulgaria, Rusia, Grecia) și ai Patriarhiei Ecumenice. Patriarhul de atunci al Constantinopolului, Athenagoras, a dorit să vină la București, însă a fost împiedicat de tragicele evenimente politice care au dezlănțuit, în septembrie 1955, furia turcilor asupra credincioșilor eleni, culminând cu devastarea unor biserici. Așa încât, Patriarhia Ecumenică a fost reprezentată la primele canonizări de sfinți români de doi importanți mitropoliți, Athenagoras al Thyatirelor și Iacob al Maltei. Delegați de înalt nivel arhieresc au trimis la București Bisericile Greacă și Rusă, de peste Dunăre venind una condusă de Patriarhul Chiril al Bulgariei, care studiase la noi și vorbea impecabil românește.

Marile manifestări bisericești din 1955 au culminat prin canonizarea liturgică a Sfântului Ierarh Calinic la Mânăstirea Cernica, duminică, 23 octombrie. Acesta a fost punctul de vârf al unei treceri în rândul sfinților, care a durat patru zile consecutive: de vineri, 21 octombrie, până luni, 24 octombrie.

Consacrat exclusiv celor trei evenimente bisericești majore din toamna anului 1955, numărul dublu, 11-12/1955, al revistei „Biserica Ortodoxă Română" constituie o prețioasă cronică minuțios întocmită și un document de epocă de mâna întâi, inclusiv prin numeroasele fotografii reproduse.

Cuprins între paginile 1137 și 1172 ale revistei, redactat de istoricul bisericesc preotul profesor Niculae Șerbănescu, reportajul canonizării Sfântului Ierarh Calinic se înfățișează ca punctul culminant al celor trei fastuoase manifestări bisericești. S-a așteptat revenirea la București, în zilele de 21 și 22 octombrie 1955, a delegațiilor plecate în vizite pe teritoriul nostru bisericesc, pentru ca acestea să poată ajunge la Cernica duminică, 23 octombrie, spre a lua parte la canonizarea Sfântului Calinic.

Prima secvență a trecerii sale în rândul sfinților a coincis cu privegherea din seara zilei de vineri, 21 octombrie, slujită de mitropolitul în retragere Efrem Enăcescu, de episcopul Dunării de Jos, Chesarie Păunescu, și de alți ierarhi. Au urmat Liturghia și parastasul de sâmbătă, ultimul parastas pentru sfânt, slujit de un sobor avându-i în frunte pe proin-mitropoliții Efrem Enăcescu și Tit Simedrea. Apoi s-a sfințit racla, după care a avut loc dezgroparea osemintelor de către un grup de clerici, care se încheie cu „P.C. Arhid. Bartolomeu Anania de la Sf. Patriarhie".

În prezența unui mare număr de credincioși, se petrec momente impresionante: „Și după ce moaștele au fost așezate în racla sfințită, a început să se tragă clopotele mânăstirii și să se bată în toacă. Șase călugări cu epitrahile ridică racla sfântului și în procesiune o duc în biserică. În acest timp, slujitorii și corul călugărilor cântă «Slavă Ție Hristoase Dumnezeule, lauda apostolilor și bucuria mucenicilor...». Purtătorii raclei o introduc în

altar, prin ușile împărătești, ocolesc Sfânta Masă și apoi o aduc în mijlocul bisericii, sub policandrul cel mare, așezând-o pe masă și punând alături sfeșnice cu lumânări aprinse. Apoi s-a ridicat capacul și a început slujba sfințirii apei mici".

În seara aceleiași zile de 22 octombrie 1955, la ora 19.30, a început Privegherea, slujită, în sobor, de către un mitropolit și doi episcopi, încheiată după ora 23. Iată și un alt fapt demn de reținut: „În această noapte mare parte din credincioși au stat de veghe în fața bisericii Sf. Gheorghe, la lumina lumânărilor, care ardeau pe două vetre de-o parte și de alta a tindei".

Punctul de vârf al canonizării Sfântului Ierarh Calinic a avut loc duminică, 23 octombrie 1955, zi în care, așa cum mi-a spus Părintele Anania, de la Patriarhie și până în comuna Pantelimon era un lanț neîntrerupt de închinători. Cronicarul revistei bisericești menționează în textul său: „În zorii zilei de 23 octombrie 1955, numărul credincioșilor a crescut cu cei ce necontenit veneau la mânăstire. Curând, după răsăritul soarelui, ei umpluseră curtea bisericii Sf. Gheorghe și începuseră apoi a se înșirui de-a lungul șoselei spre intrarea mânăstirii și a se posta pe locul liber din fața clopotniței. Sosesc și grupuri de călugări și călugărițe, preoți din Capitală și din împrejurimi, studenți teologi, profesori de la Institutul Teologic, protoierei, consilieri patriarhali și mitropolitani". O asemenea afluență de clerici și credincioși, la nivelul anului 1955, în plin regim comunist, este dovada continuității Bisericii naționale din țara noastră și explică în bună măsură înflorirea ei în cele aproape trei decenii postcomuniste.

Apariția ierarhilor români, urmată de aceea a chiriarhilor din Bisericile Ortodoxe Surori, a precedat Sfânta Liturghie slujită de Patriarhul Justinian împreună cu un sobor de zece arhierei români și străini, unele tropare cântându-se atât în românește, cât și în grecește. Are loc un alt moment emoționant: „Ierarhii slujitori ies în fața altarului. Se deschide racla și Prea Fericitul Patriarh Justinian, în genunchi, citește rugăciunea solemnă către Sfântul Calinic". Apoi, Mitropolitul Firmilian al Olteniei rostește un cuvânt de învățătură conținând o afirmație care trebuie să fi căzut greu reprezentanților Ocârmuirii: „Biserica crede că umanitatea tinde totdeauna către o ordine și un scop care nu pot fi în afară de Dumnezeu". Cu două săptămâni înainte, în ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 10 octombrie 1955, cu ierarhii străini și cu ministrul cultelor, Petre Constantinescu-Iași, de față, Patriarhul Justinian spusese textual că „valoarea sfinteniei este cea mai mare valoare ce pot să producă oamenii".

A urmat la cuvânt, din partea Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol, Mitropolitul Athenagoras al Thyatirelor, autor atât de lucrări teologice, cât și de opere literare, care a ținut să remarce „sentimentul religios atât de puternic al poporului român".

S-a mai adresat asistenței de la Mânăstirea Cernica Palladie, Episcopul Volîniei, arătând că Mitropolitul Grigorie al Leningradului nu a putut lua parte la canonizarea liturgică a Sfântului Ierarh Calinic întrucât căzuse bolnav (și avea să moară la două zile după reîntoarcerea în țara sa). A vorbit apoi, în românește, Patriarhul Chiril al Bulgariei, primele sale cuvinte fiind: „Frumoasă este țara voastră!", ultima alocuțiune aparținând Mitropolitului Iacob al Atticei și Megarei, rostită în numele Bisericii Ortodoxe Autocefale a Greciei.

Seara, la ora 18.30, a început Privegherea, iar a doua zi dimineața, pe 24 octombrie 1955, după ce s-a citit Acatistul Sfântului Ierarh Calinic și s-a slujit Sfânta Liturghie de către patru ierarhi și un sobor de preoți și diaconi, Părintele Dumitru Stăniloae a ținut o predică devenită ulterior un punct de referință în teologia română contemporană.

